بازار سهام

۳۰ درصد اختلاف‌ها در کمیته‌های سازش کانون‌ها حل و فصل شد

نماینده معاونت حقوقی در کمیته سازش کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار و کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران با اشاره به عملکرد کمیته‌های سازش در حل‌وفصل اختلافات حرفه‌ای بازار سرمایه گفت: بررسی مجموع آمار عملکرد کمیته‌های سازش در کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران و کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار نشان می‌دهد بیش از ۳۰ درصد مجموع اختلافات مطرح‌شده در این کمیته‌ها به سازش و توافق طرفین منتهی شده؛ آماری که با در نظر گرفتن موارد حل و فصل عملی اختلافات در نتیجه مذاکرات سازشی، بیانگر نقش موثر این سازوکار در کاهش ارجاع دعاوی به هیات داوری است.

سید میلاد حسینی با اشاره به جایگاه سازوکارهای حل‌وفصل اختلافات در بازار سرمایه اعلام کرد: با توجه به گستردگی فعالیت‌های حرفه‌ای در بازار سرمایه و ارتباط مستقیم آن با حقوق و منافع سرمایه‌گذاران و سایر فعالان این بازار، پیش‌بینی سازوکارهای تخصصی، کارآمد و کم‌هزینه برای رسیدگی به اختلافات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از این رو، ماده ۳۶ قانون بازار اوراق بهادار، رسیدگی به اختلافات ناشی از فعالیت حرفه‌ای میان اشخاص و نهادهای مشمول این ماده را در صلاحیت هیات داوری قرار داده است؛ با این قید که اختلافات در صورت تحقق نیافتن سازش در کانون‌ها، به هیات داوری ارجاع می‌شود.

عضو ناظر کمیته‌های سازش کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار و کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران افزود: کمیته‌های سازش کانون‌های موضوع قانون بازار اوراق بهادار به عنوان یکی از حلقه‌های مهم نظام حل‌وفصل اختلافات، این فرصت را فراهم می‌کنند تا طرفین پیش از ورود به مرحله رسیدگی در هیات داوری، با بهره‌گیری از مذاکرات تخصصی و تعامل مستقیم، برای دستیابی به راه‌حلی توافقی و تأمین منافع مشروع خود اقدام کنند. این سازوکار علاوه بر تسهیل و تسریع حل اختلافات، می‌تواند از افزایش پرونده‌های ارجاعی به هیات داوری جلوگیری و ظرفیت رسیدگی این مرجع را برای اختلافات پیچیده‌تر یا اختلافاتی که امکان حل‌وفصل توافقی آنها فراهم نشده، حفظ کند.

سرپرست اداره رسیدگی به تخلفات نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار با تأکید بر ماهیت تخصصی و تعاملی این کمیته‌ها توضیح داد: ویژگی فرآیند سازش، صرفاً استماع اظهارات طرفین نیست، بلکه اعضای کمیته موظف‌اند با بررسی موضوع اختلاف، اصول و مبانی قانونی و مقرراتی مرتبط را تبیین کرده و راه‌حل‌های موجود برای حل‌وفصل اختلاف را به طرفین ارایه دهند.

نماینده معاونت حقوقی سازمان بورس و اوراق بهادار در کمیته‌های سازش با اشاره به ماده ۱۴ دستورالعمل فرآیند سازش در کانون‌های موضوع قانون بازار اوراق بهادار گفت: مطابق این ماده، اعضای کمیته ضمن بیان اصول و مبانی قانونی و مقرراتی و ارایه راه‌حل‌های موجود برای حل‌وفصل اختلاف، طرفین را به سازش ترغیب می‌کنند. به این ترتیب، کمیته سازش صرفاً نقش یک مرجع دریافت کننده اظهارات را ایفا نمی‌کند، بلکه با بهره‌گیری از دانش تخصصی مالی و حقوقی اعضا، زمینه دستیابی طرفین به توافقی آگاهانه و مبتنی بر موازین قانونی و مقرراتی را فراهم می‌آورد.

او با اشاره به اهمیت مدیریت زمان در فرایند حل اختلافات اضافه کرد: دستورالعمل در مواد ۷ و ۱۶، تمهیدات مشخصی برای جلوگیری از طولانی شدن فرایند سازش پیش‌بینی کرده است. به‌موجب ماده ۷، فاصله زمانی میان تکمیل پرونده تا روز جلسه باید حداقل ۵ و حداکثر ۳۰ روز باشد و فاصله دعوت از طرفین تا تشکیل جلسه نیز نباید کم‌تر از ۳ روز باشد. همچنین مطابق ماده ۱۶، در صورت درخواست طرفین برای اختصاص مهلت بیشتر به‌منظور حصول سازش، کمیته می‌تواند مهلتی ۵ روزه در نظر بگیرد که به درخواست خواهان، حداکثر برای یک بار قابل تمدید است که تمهیدات مقرراتی یادشده در مجموع به تسریع فرایند سازش و جلوگیری از اطاله روند پرونده حقوقی کمک شایانی می‌کند.

حسینی با اشاره به آمار مجموع عملکرد کمیته‌های سازش در ۲ کانون یادشده و ضرورت توجه به آثار واقعی این فرآیند بر حل‌وفصل اختلافات توضیح داد: بررسی آمار مزبور نشان می‌دهد بیش از ۳۰ درصد اختلافات مطرح‌شده در این کمیته‌ها به سازش و توافق طرفین منتهی شده است؛ با این حال، آثار مثبت این فرآیند بسیار فراتر از این آمار محسوب می‌شود.

سرپرست اداره رسیدگی به تخلفات نهادهای مالی گفت: در شماری از پرونده‌ها نیز، مذاکرات و تبادل دیدگاه‌ها در جلسات کمیته، با وجود آنکه به گواهی عدم‌سازش ختم شده است، زمینه حل‌وفصل عملی اختلاف یا تأمین مطالبات خواهان را فراهم کرده است؛ به‌گونه‌ای که خواهان پس از برگزاری جلسه و انجام مذاکرات، به‌رغم دریافت گواهی عدم‌سازش، از طرح دعوا در هیات داوری خودداری کرده و عملاً از طریق همان فرایند به حقوق یا مطالبات موردنظر خود دست یافته است.

همچنین در بسیاری از موارد، به موازات طرح درخواست سازش از سوی خواهان، خوانده دعوا مبادرت به ایفای تعهد و انجام موضوع خواسته نموده که در ادامه چنین پرونده‌هایی به دلیل حضور نداشتن خواهان، مطابق ماده ۱۲ دستورالعمل فرایند سازش در کانون‌های موضوع قانون بازار اوراق بهادار، بایگانی می‌شود.

حسینی با تأکید بر ضرورت تقویت و توسعه سازوکارهای سازشی در بازار سرمایه اعلام کرد: تجربه عملکرد کمیته‌های سازش نشان می‌دهد این سازوکارها علاوه بر فراهم کردن زمینه توافق میان طرفین اختلاف، می‌توانند در کاهش هزینه‌های پیگیری دعاوی، صرفه‌جویی در زمان، کاهش تنش میان فعالان بازار و تسهیل وصول مطالبات نقش موثری ایفا کنند. همچنین حل‌وفصل اختلافات به نحو توافقی و توأم با تراضی طرفین، می‌تواند از طولانی شدن وصول مطالبات سرمایه‌گذاران و اشخاص ذی‌نفع جلوگیری کرده و به حفظ روابط حرفه‌ای میان اشخاص و تقویت اعتماد به سازوکارهای رسیدگی به اختلافات در بازار سرمایه کمک کند.

«تعادل» روند معاملات بازار سهام را بررسی می‌کند

جهش بورس با سوخت نقدینگی

تالار شیشه‌ای معاملات با تکیه به سلسله عواملی مثبت روز گذشته نیز توانست مثبت شود و شرایط خوبی را تجربه کند. درست است در برخی ساعات تقاضا در بازار کاهش یافت و حتی شاهد صف فروش بودیم؛ اما همچنان خریداران در بازار حضور دارند و به‌نوعی بر فروشندگان غلبه کردند. به‌طور قطعی می‌توان گفت که در حال حاضر تنها حرکت شاخص برای بازار اهمیت ندارد؛ بلکه کیفیت معاملات، رفتار سرمایه‌گذاران و جهت حرکت نقدینگی است. در واقع، بازار سهام برای ورود به یک روند پایدار صعودی، به عواملی فراتر از افزایش مقطعی قیمت سهام نیاز دارد. تقویت تقاضای واقعی، کاهش فشار فروش و افزایش تمایل سرمایه‌گذاران به نگهداری سهام می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری روندی باثبات‌تر در معاملات باشد. در این میان، فضای سیاسی و اقتصادی همچنان یکی از مهم‌ترین متغیرهای اثرگذار بر رفتار معامله‌گران محسوب می‌شود. سرمایه‌گذاران در شرایطی که ابهامات اقتصادی و نگرانی‌های سیاسی وجود دارد، معمولاً با احتیاط بیشتری تصمیم‌گیری می‌کنند و ترجیح می‌دهند بخشی از دارایی خود را به سمت گزینه‌هایی با ریسک کمتر هدایت کنند. همین مساله می‌تواند موجب شود حتی سهامی که از منظر بنیادی شرایط مناسبی دارند، با استقبال متناسبی از سوی بازار مواجه نشوند. همچنین، نرخ بهره و سیاست‌های پولی نیز همچنان بر جذابیت بازار سهام اثرگذار هستند. زمانی که بازدهی ابزارهای کم‌ریسک افزایش پیدا می‌کند، بخشی از سرمایه‌گذاران ترجیح می‌دهند به‌جای پذیرش ریسک نوسانات بازار سهام، از بازدهی نسبتاً قابل پیش‌بینی بازار پول استفاده کنند. این موضوع می‌تواند جریان ورود نقدینگی به بورس را محدود کند و مانعی در برابر شکل‌گیری تقاضای قدرتمند باشد. با این حال، نمی‌توان از ظرفیت‌های بنیادی بازار سرمایه چشم‌پوشی کرد. بسیاری از شرکت‌های بورسی همچنان از دارایی‌های ارزشمند، ظرفیت تولیدی مناسب و توانایی سودآوری برخوردارند. همچنین تغییرات نرخ ارز، بهبود شرایط فروش محصولات و افزایش درآمد برخی صنایع می‌تواند در صورت فراهم بودن شرایط اقتصادی و سیاست‌گذاری مناسب، به بهبود عملکرد شرکت‌ها منجر شود. نکته مهم این است که بازار سرمایه برای تبدیل این ظرفیت‌های بنیادی به رشد پایدار، به ثبات در تصمیمات اقتصادی نیاز دارد. تغییرات ناگهانی در مقررات، سیاست‌های قیمت‌گذاری، نرخ خوراک صنایع و هزینه‌های انرژی می‌تواند پیش‌بینی‌پذیری فعالیت شرکت‌ها را کاهش دهد. در چنین شرایطی، سرمایه‌گذاران حتی در مواجهه با گزارش‌های مالی مناسب نیز ممکن است با احتیاط بیشتری عمل کنند.

چشم‌انداز بورس را باید در پیوند میان متغیرهای بنیادی و شرایط روانی بازار ارزیابی کرد. اگرچه ظرفیت‌های لازم برای بهبود وضعیت بازار وجود دارد، اما بازگشت اعتماد، ثبات سیاست‌گذاری و کاهش نااطمینانی‌ها از مهم‌ترین پیش‌شرط‌های شکل‌گیری یک روند صعودی پایدار هستند. بورس برای عبور از فضای احتیاط و ورود به مرحله‌ای تازه، بیش از هر چیز به اطمینان از آینده نیاز دارد؛ اطمینانی که می‌تواند سرمایه‌های سرگردان را دوباره به سمت بازار سهام هدایت کند.

بازار از دریچه معاملات

معاملات بورس تهران در پایان داد و ستدهای روز سه‌شنبه ۳ آذرماه با غلبه محسوس تقاضا و رشد قابل توجه شاخص‌های سهامی به پایان رسید. در جریان معاملات، علاوه بر بازگشت تقاضا به نمادهای بزرگ و شاخص‌ساز، بخش قابل توجهی از سهام کوچک و متوسط نیز با افزایش قیمت همراه شدند؛ موضوعی که نشان می‌دهد موج صعودی بازار تنها به چند نماد بزرگ محدود نبوده و طیف گسترده‌ای از سهم‌ها را دربرگرفته است. شاخص کل بورس در پایان معاملات روز گذشته با افزایش ۲۰۱ هزار و ۶۸۲ واحدی، در سطح ۸ میلیون و ۵۹۱ هزار و ۴۹۹ واحد قرار گرفت. هم‌زمان شاخص کل هم‌وزن نیز با رشد ۵۰ هزار و ۶۲۹ واحدی به ارتفاع ۲ میلیون و ۵۸۰ هزار و ۹۵۴ واحد رسید. رشد هم‌زمان این دو نماگر مهم بازار سرمایه، بیانگر بهبود شرایط عمومی معاملات و افزایش تقاضا در بخش‌های مختلف بازار سهام است. یکی از مهم‌ترین اتفاقات معاملات روز چهارشنبه بورس، تغییر محسوس رفتار خریداران در نمادهای بزرگ و شاخص‌ساز بود. این گروه از سهام که در روزهای گذشته با تقاضای چندان قدرتمندی مواجه نبودند، در این روز بار دیگر مورد توجه معامله‌گران قرار گرفتند و با افزایش تقاضا همراه شدند. تقویت تقاضا در نمادهای بزرگ، نقش مهمی در رشد شاخص کل ایفا کرد و موجب شد این نماگر در مسیر صعودی قدرتمندی حرکت کند. با این حال، بررسی عملکرد شاخص هم‌وزن نشان می‌دهد که رشد روز اخیر بازار صرفاً حاصل تحرک چند سهم بزرگ نبوده و سهام کوچک و متوسط نیز سهم قابل توجهی از این روند صعودی داشته‌اند.

در واقع، همراهی شاخص کل و شاخص هم‌وزن در معاملات روز اخیر، تصویر متعادل‌تری از وضعیت بازار ارایه می‌دهد؛ چراکه در کنار افزایش تقاضا برای نمادهای شاخص‌ساز، بخش گسترده‌ای از نمادهای بازار نیز توانستند در محدوده مثبت معامله شوند.

ورود نقدینگی به بازار سرمایه

جریان نقدینگی نیز یکی دیگر از نشانه‌های مثبت معاملات روز سه‌شنبه بود. ارزش معاملات سهام، حق‌تقدم و صندوق‌های سهامی به ۴۴ هزار و ۴۸۰ میلیارد تومان رسید و حجم معاملات نیز رقم ۶۵ میلیارد سهم را ثبت کرد. از سوی دیگر، سرانه خرید حقیقی‌ها به ۱۱۹ میلیون تومان و سرانه فروش آنها به ۱۱۲ میلیون تومان رسید. بر این اساس، قدرت خرید حقیقی‌ها در معاملات روز گذشته عدد ۱.۰۶ را ثبت کرد که نشان‌دهنده برتری نسبی خریداران در برابر فروشندگان است. در بخش جریان نقدینگی نیز بازار سهام عملکرد مثبتی داشت. در جریان معاملات روز گذشته، ۵ هزار و ۸۸۵ میلیارد تومان پول حقیقی وارد سهام، حق‌تقدم و صندوق‌های سهامی شد. این در حالی است که صندوق‌های درآمد ثابت با خروج ۵ هزار و ۷۶۹ میلیارد تومان نقدینگی مواجه شدند. این جابه‌جایی منابع مالی می‌تواند نشانه‌ای از افزایش تمایل بخشی از سرمایه‌گذاران به حضور در دارایی‌های پرریسک‌تر باشد. هم‌زمان ورود پول به بازار سهام و خروج نقدینگی از صندوق‌های درآمد ثابت، از تغییر نسبی جریان سرمایه در میان ابزارهای مختلف بازار سرمایه حکایت دارد.

برتری سنگین خریداران

بررسی وضعیت سفارش‌های خرید و فروش در پایان معاملات روز گذشته نیز از برتری محسوس تقاضا در بازار سهام حکایت دارد. ارزش سفارش‌های خرید به ۱۸ هزار و ۴۵۷ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان رسید، در حالی که ارزش سفارش‌های فروش تنها هزار و ۲۰۵ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان بود. به این ترتیب، اختلاف ارزش سفارش‌های خرید و فروش به بیش از ۱۷ هزار و ۲۵۲ میلیارد تومان رسید؛ موضوعی که قدرت بالای تقاضا در تابلوی معاملات را نشان می‌دهد. ترکیب نمادهای مثبت و منفی نیز موید همین وضعیت بود. در پایان معاملات، ۸۵۷ نماد با رشد قیمت همراه شدند و تنها ۸۴ نماد در محدوده منفی قرار گرفتند. همچنین تعداد نمادهای دارای صف خرید به ۵۷۸ نماد رسید، در حالی که تنها ۲۸ نماد با صف فروش مواجه بودند.

صعود ادامه دارد؟

روند معاملات بازار سهام، از جمله رشد هم‌زمان شاخص‌های کل و هم‌وزن، ورود قابل توجه پول حقیقی، افزایش ارزش سفارش‌های خرید و برتری تعداد نمادهای مثبت، نشان می‌دهد بازار سهام روز پرتقاضایی را پشت سر گذاشته است. با این حال، برای ارزیابی پایداری این روند صعودی، باید رفتار نقدینگی و تداوم تقاضا در روزهای آینده نیز مورد بررسی قرار گیرد. در واقع، حفظ قدرت خریداران و ادامه ورود سرمایه به بازار سهام می‌تواند زمینه‌ساز تثبیت فضای مثبت معاملات شود؛ اما همچنان باید دید که تقاضای روز سه‌شنبه در معاملات آینده نیز قدرت خود را حفظ خواهد کرد یا خیر.

محمدعلی شیرازی، مدیرعامل فرابورس ایران مطرح کرد

عبور حجم «کرادفاند ینگ» از مرز ۲۹ هزار میلیارد تومان

پنل تخصصی «تأمین مالی جمعی مبتنی بر سهام» در چارچوب برنامه‌های هفته بازار سرمایه با محوریت «توسعه بازارها، ابزارها و نهادهای مالی»، با حضور جمعی از مدیران و فعالان بازار سرمایه برگزار شد. در این نشست، روند توسعه تأمین مالی جمعی در ایران، عملکرد سکوهای فعال، ظرفیت‌های تأمین مالی مبتنی بر سهام و چالش‌های حقوقی و اجرایی این ابزار بررسی شد. محمدعلی شیرازی مدیرعامل فرابورس ایران، در ابتدای این پنل با اشاره به تحولات بازارهای مالی در دهه گذشته گفت: یکی از رویکردهای مهم بازارهای مالی و بازارهای سرمایه در سال‌های گذشته، حرکت به سمت نبود تمرکز و مقررات‌زدایی بوده است. در این مسیر، بخشی از وظایف اجرایی و کنترلی نهادهای تنظیم‌گر به سایر نهادهای فعال در بازار سرمایه تفویض شده و توسعه فناوری و اقتصاد دیجیتال نیز زمینه ظهور سکوهای تأمین مالی جمعی را فراهم کرده است. مدیرعامل فرابورس ایران با تشریح جایگاه ابزارهای تأمین مالی در این بازار گفت: فرابورس مجموعه‌ای از بازارها و ابزارهای مختلف را برای پاسخگویی به نیازهای تأمین مالی و سرمایه‌گذاری طراحی کرده است. به گونه‌ای که از تأمین مالی چندمیلیارد تومانی تا چند ده میلیارد تومانی و از سرمایه‌گذاری با مبالغ چند صدهزار تومان تا چند هزار میلیارد تومان، ابزارها و بازارهای متنوعی در این مجموعه وجود دارد. او با اشاره به تغییر رویکرد بازارهای مالی افزود: یکی از تحولات مهم بازارهای مالی، حرکت از ابزار محوری به نیاز محوری است. در گذشته ابتدا ابزار مالی طراحی می‌شد و سپس مخاطبان باید خود را با ویژگی‌های آن تطبیق می‌دادند. اما اکنون تلاش می‌شود ابتدا نیاز سرمایه‌گذار یا متقاضی تأمین مالی شناسایی و سپس ابزار متناسب با آن طراحی شود. شیرازی تأکید کرد: در طراحی ابزارهای مالی، دیگر صرفاً ۲ مولفه ریسک و بازده مورد توجه نیست و مجموعه‌ای از نیازها و ترجیحات سرمایه‌گذاران نیز اهمیت پیدا کرده است. همین تغییر رویکرد موجب شده ابزارهای مالی متناسب با ویژگی گروه‌های مختلف سرمایه‌گذاران توسعه یابد. او با اشاره به جایگاه تأمین مالی جمعی میان بازارهای عمومی و خصوصی توضیح داد: در بازارهای مالی از یک سو بازارهای عمومی وجود دارند که برای عموم مردم طراحی شده‌اند و از سوی دیگر بازارهای خصوصی قرار دارند که گروه‌های خاصی از سرمایه‌گذاران مخاطب آنها هستند. اما میان این ۲، گروه‌هایی از سرمایه‌گذاران وجود دارند که از نظر میزان ریسک‌پذیری، افق سرمایه‌گذاری یا سایر ترجیحات، ویژگی‌های مشترکی دارند. مدیرعامل فرابورس ایران ادامه داد: تأمین مالی جمعی در واقع می‌تواند پاسخگوی نیاز چنین گروه‌هایی باشد. در گذشته بخش عمده ابزارهای مالی ایران یا برای عموم مردم یا برای گروه‌های خاص طراحی شده بود. تأمین مالی جمعی توانست جایگاه خود را در فاصله میان این ۲ بازار پیدا کند و شاید یکی از عوامل موفقیت آن نیز همین ویژگی باشد.

چهار الگوی تأمین مالی جمعی

شیرازی با بیان اینکه تأمین مالی جمعی در ۴ قالب اصلی قابل تعریف است، گفت: تأمین مالی جمعی مبتنی بر بدهی، مبتنی بر سهام، مبتنی بر اهدا و مبتنی بر پاداش، ۴ شکل اصلی این روش تأمین مالی هستند. او افزود: آنچه در سال‌های گذشته در فرابورس توسعه پیدا کرده، عمدتاً تأمین مالی جمعی مبتنی بر بدهی بوده است. در حوزه تأمین مالی مبتنی بر اهدا نیز تعداد محدودی طرح اجرا شده، اما تأمین مالی جمعی مبتنی بر پاداش و سهام تاکنون در این بازار توسعه پیدا نکرده است. مدیرعامل فرابورس ایران با اشاره به ضرورت تکمیل تدریجی ابزارهای مالی توضیح داد: ابزارها و بازارهای مالی معمولاً متناسب با شرایط اقتصادی و میزان پذیرش جامعه مخاطبان، به‌تدریج توسعه پیدا می‌کنند. تأمین مالی جمعی نیز در فرابورس از یکی از ساده‌ترین الگوها، یعنی تأمین مالی مبتنی بر بدهی، آغاز شد و عملکرد موفق آن زمینه حرکت به سمت سایر روش‌ها را فراهم کرده است.

فعالیت ۸۴ سکوی تأمین مالی جمعی در کشور

مدیرعامل فرابورس ایران به روند شکل‌گیری تأمین مالی جمعی در کشور اشاره کرد و گفت: ایده تأمین مالی جمعی و کارگروه‌های مرتبط با آن در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ مطرح شد. در سال ۱۳۹۹ نیز شورای عالی بورس نخستین دستورالعمل تأمین مالی جمعی را ابلاغ کرد. فعالیت این ابزار از سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به‌صورت جدی آغاز شد، اما رشد اصلی آن در سال‌های ۱۴۰۲، ۱۴۰۳، ۱۴۰۴ و ۱۴۰۵ اتفاق افتاد. شیرازی با ارایه آماری از سکوهای تأمین مالی جمعی اعلام کرد: تاکنون ۱۰۸ سکوی تأمین مالی جمعی موافقت اصولی دریافت کرده‌اند که از این تعداد، ۹۲ سکو موفق به دریافت مجوز فعالیت شده‌اند. در حال حاضر ۸۴ سکو فعال هستند. مدیرعامل فرابورس ایران با اشاره به افزایش فعالیت کارگروه تأمین مالی جمعی در سال‌های اخیر گفت: بررسی تعداد جلسات این کارگروه نشان می‌دهد به‌ویژه در ۳ تا ۴ سال گذشته، فعالیت مستمری برای بررسی درخواست‌ها، رفع مسائل اجرایی و توسعه این ابزار انجام شده است.

حجم تأمین مالی جمعی

شیرازی در ادامه با ارایه آمار حجم تأمین مالی جمعی گفت: ارزش تأمین مالی انجام‌شده از طریق این ابزار در سال ۱۴۰۱ معادل ۶۵۳ میلیارد تومان بود که در سال ۱۴۰۲ به ۳ هزار و ۷۲۱ میلیارد تومان رسید. او افزود: این رقم در سال ۱۴۰۳ به حدود ۱۳ هزار میلیارد تومان افزایش یافت و در سال ۱۴۰۴ نیز با وجود از دست رفتن بخشی از زمان فعالیت بازار به دلیل شرایط جنگی، به حدود ۱۸ هزار میلیارد تومان رسید. در ۸ ماه سال ۱۴۰۵ نیز تا ۲۹ هزار میلیارد تومان تأمین مالی جمعی انجام شده است. شیرازی با اشاره به چشم‌انداز این بازار تا پایان سال گفت: پیش‌بینی می‌شود حجم تأمین مالی جمعی تا پایان سال جاری از ۵۰ هزار میلیارد تومان عبور کند و حتی به حدود ۶۰ هزار میلیارد تومان برسد. او در مقایسه تأمین مالی جمعی با تسهیلات شبکه بانکی توضیح داد: اگرچه ممکن است این ارقام در مقایسه با حجم تسهیلات بانکی کوچک به نظر برسد، اما باید توجه کرد بخش قابل توجهی از تسهیلات پرداخت‌شده در شبکه بانکی مربوط به تمدید تسهیلات قبلی یا همان رول‌اور است. مدیرعامل فرابورس ایران افزود: در مقابل، منابعی که از طریق تأمین مالی جمعی تجهیز می‌شوند، برای طرح‌های جدید تخصیص می‌یابند و ماهیت تمدید تسهیلات قبلی را ندارند. بنابراین، حجم تأمین مالی جمعی از منظر تأمین منابع جدید برای فعالیت‌های اقتصادی اهمیت قابل توجهی دارد. شیرازی همچنین به تجربه تأمین مالی جمعی ارزی اشاره کرد و گفت: تاکنون یک طرح تأمین مالی جمعی ارزی به ارزش ۲۰۰ هزار دلار انجام شده است. البته سکوهای تأمین مالی جمعی ارزی همچنان با برخی مسائل و چالش‌ها مواجه هستند که امیدواریم با رفع آنها، فعالیت این بخش نیز توسعه پیدا کند.

تأمین مالی بیش از هزار طرح در هشت ماه

مدیرعامل فرابورس ایران اعلام کرد: در ۸ ماه امسال، یک هزار و ۴۴ طرح از طریق سکوهای تأمین مالی جمعی تأمین مالی شده‌اند. او با اشاره به رشد عملکرد این ابزار نسبت به مدت مشابه سال گذشته گفت: با وجود محدودیت‌هایی که موجب کاهش دوره فعالیت بازار در سال جاری شد، حجم ریالی تأمین مالی و تعداد طرح‌ها افزایش قابل توجهی داشته است. شیرازی افزود: در حال حاضر حدود ۸۰ درصد از تأمین مالی‌های سررسیدنشده در اختیار ۲۰ سکوی تأمین مالی جمعی است. به گفته او، ارزش تأمین مالی‌های سررسیدنشده که تعهدات آنها همچنان در جریان است، به حدود ۳۷ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان می‌رسد. مدیرعامل فرابورس ایران با اشاره به پراکندگی جغرافیایی تأمین مالی جمعی توضیح داد: تقریباً تمام استان‌های ایران در این بازار مشارکت داشته‌اند و استان‌هایی از جمله تهران، یزد، اصفهان، خراسان رضوی و قم از جمله استان‌های پیشرو در استفاده از این ابزار بوده‌اند.

سهم ۹۳ درصدی تأمین مالی شناور

شیرازی در تشریح ساختار طرح‌های تأمین مالی جمعی گفت: از نظر حجم تأمین مالی انجام‌شده، حدود ۹۳ درصد طرح‌ها از نوع شناور و ۷ درصد از نوع «همه یا هیچ» بوده‌اند. او به ترکیب وثایق و تضمین‌های مورد استفاده در این بازار اشاره کرد و افزود: از ابتدای فعالیت تأمین مالی جمعی تاکنون، ۷۵ درصد وثایق و تضمین‌ها شامل تعهد پرداخت بانکی، قرارداد ضمانت پرداخت بانکی و توثیق اوراق بهادار بوده است. مدیرعامل فرابورس ایران ادامه داد: حدود ۱۶ درصد از تضمین‌ها نیز به تعهد پرداخت صندوق‌های دولتی و غیردولتی اختصاص داشته و ۹ درصد باقی‌مانده مربوط به سایر انواع وثایق بوده است. شیرازی درباره ترکیب تضمین‌های تأمین مالی‌های سررسیدنشده توضیح داد: ۸۳ درصد از تعهدات سررسیدنشده از پشتوانه تعهد پرداخت بانکی، قرارداد ضمانت و توثیق اوراق بهادار برخوردارند. سهم صندوق‌های دولتی و غیردولتی از این تعهدات ۱۳ درصد و سهم سایر تضمین‌ها نیز ۴ درصد است.

ایفای ۹۹.۱ درصد تعهدات تأمین مالی جمعی

مدیرعامل فرابورس ایران با اشاره به عملکرد طرح‌های سررسیدشده، گفت: از ابتدای فعالیت تأمین مالی جمعی تاکنون، حدود ۹۹.۱ درصد از تعهدات سررسیدشده ایفا شده و نرخ ایفانشدن تعهدات حدود ۰.۹ درصد بوده است. او این میزان را قابل قبول ارزیابی کرد و افزود: نرخ ایفانشدن تعهدات در این بازار روندی کاهشی داشته است. برای مثال، در مقطعی از سال گذشته این نرخ حدود ۲ درصد بود، اما در ماه‌های بعد به تدریج کاهش پیدا کرد. شیرازی تأکید کرد: کاهش نرخ ایفانشدن تعهدات نشان‌دهنده بهبود عملکرد این بازار و اهمیت سازوکارهای ارزیابی و تضمین در تأمین مالی جمعی است.

عبور تأمین مالی جمعی از اوراق شرکتی

مدیرعامل فرابورس ایران در بخش دیگری از سخنان خود با مقایسه ارزش تأمین مالی جمعی و انتشار اوراق شرکتی اعلام کرد: برای نخستین بار در ۸ ماه سال جاری، حجم تأمین مالی از طریق سکوهای تأمین مالی جمعی از ارزش تأمین مالی مبتنی بر اوراق شرکتی در بورس تهران و فرابورس ایران پیشی گرفته است. او توضیح داد: حجم تأمین مالی جمعی که در سال ۱۳۹۹ تقریباً صفر بود، در ۸ ماه سال جاری به ۲۹ هزار میلیارد تومان رسیده است. این در حالی است که ارزش تأمین مالی از طریق اوراق شرکتی در بورس تهران حدود ۲۸ هزار و ۳۵۰ میلیارد تومان و در فرابورس ایران حدود ۲۵ هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان بوده است.

رویداد

توسعه صنعتی بیش از تزریق منابع به سازوکارهای تضمین نیاز دارد

مجتبی عزیزیان با تأکید بر ضرورت توسعه ابزارهای نوین تضمین در بازار سرمایه، صندوق‌های تضمین را ظرفیتی فراتر از یک ابزار تأمین مالی دانست و گفت: «این صندوق‌ها می‌توانند با تکمیل ارکان بانکداری سرمایه‌گذاری، کاهش ریسک طرح‌های تولیدی و کمک به مولدسازی دارایی‌ها، زمینه‌ساز شکل‌گیری اکوسیستمی جدید در بازار سرمایه و توسعه صنعتی کشور شوند.» مشروح گفت‌وگوی با مجتبی عزیزیان سرپرست شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سمات) را در ادامه بخوانید: چندی پیش در جلسه‌ای در اتاق ایران، رییس سازمان بورس خطاب به بخش خصوصی، موضوع تاسیس صندوق تضمین را مطرح کرد. با توجه به مطالعاتی که در این حوزه داشته‌اید، صندوق‌های تضمین چه کارکردی دارند؟ این موضوع را می‌توان از ۲ منظر بررسی کرد. نخست اینکه بسیاری از فعالیت‌ها و طرح‌ها با ارایه ضمانت امکان اجرا پیدا می‌کنند؛ یعنی لازم نیست برای انجام یک کار، الزاماً منابع مالی آن به‌صورت مستقیم تأمین شود، بلکه کافی است نهادی تضمین کند که آن فعالیت به نتیجه خواهد رسید. با ارایه این تضمین، امکان تأمین مالی فراهم می‌شود. آیا می‌توانید با یک مثال درباره این موضوع بیشتر توضیح دهید؟ برای مثال، تصور کنید فردی نوآور و مخترع هستید و محصولی را در داخل کشور تولید می‌کنید که وارداتی است و حجم مصرف بالایی دارد. مصرف‌کننده این محصول حتی حاضر است آن را پیش‌خرید کند؛ اما چه تضمینی وجود دارد که تولیدکننده، پس از جذب سرمایه، بتواند محصول را با همان ویژگی‌ها و کیفیت مورد انتظار تولید کند؟ در حوزه ابداعات و اختراعات، یکی از مسائل مهم، مرحله ساخت نمونه اولیه یا پروتوتایپ و ریسک‌های مرتبط با آن است. در این شرایط، وجود یک نهاد تخصصی با ماهیت مالی و فنی می‌تواند راهگشا باشد؛ نهادی که تضمین کند در صورت سرمایه‌گذاری، محصول موردنظر با ویژگی‌های مشخص‌شده تولید خواهد شد. آیا این کار در گذشته سابقه دارد؟ در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶، شرکت ملی صنایع پتروشیمی تجربه‌ای مشابه را در زمینه استفاده از کاتالیست‌ها اجرا کرد. در آن زمان، مصرف کاتالیست‌های تولید داخل چندان گسترده نبود. صندوقی ایجاد شد و بخشی از دارایی‌های غیرمولد شرکت‌ها در آن قرار گرفت. این صندوق ریسک‌های مرتبط با مصرف کاتالیست‌های تولید داخل را پذیرفت و به‌این ترتیب، زمینه استفاده از این محصولات فراهم شد. یعنی تاسیس این صندوق تضمین، زمینه توسعه فعالیت در آن شاخه صنعتی را فراهم کرد؟ می‌خواهم تأکید کنم توسعه صنعتی، بیش از آنکه به تزریق منابع و سرمایه از دولت نیاز داشته باشد، به ایجاد سازوکارهای تضمین نیازمند است. چه انواعی از تضمین در اقتصاد ایران فعال است؟ این سازوکار در بازارهای مختلف، شکل‌های متفاوتی دارد. تاکنون عمده تضمین‌ها در قالب‌های بانکی ارایه می‌شده یا دریافت اعتبار به رتبه‌بندی اعتباری متقاضی وابسته بوده است. در برخی موارد نیز صندوق‌های پژوهش و فناوری این مسوولیت را بر عهده داشته‌اند. صندوق‌های تضمین در زنجیره ارزش کدام بخش از بازار سرمایه می‌توانند فعال شوند؟ یکی از ارکان بازار سرمایه در حوزه تضمین، صندوقی است که برای نخستین‌بار در تأمین سرمایه نوین ایجاد شد. نکته کلیدی این است که بسیاری از افراد این موضوع را صرفاً تکمیل زنجیره ارزش می‌دانند، اما از نظر من، مساله فراتر از اضافه شدن یک ابزار جدید به این زنجیره است. ما پیش‌تر مفهومی تحت عنوان بانک سرمایه‌گذاری داشتیم. یک بانک سرمایه‌گذاری باید ارکان مختلف یک بانک را در اختیار داشته باشد. در این ساختار، سپرده‌پذیری از طریق واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری انجام می‌شود و تسهیلات‌دهی نیز در قالب افزایش سرمایه، مشارکت در افزایش سرمایه و انتشار اوراق صورت می‌گیرد. اما رکن ضمانت در این ساختار کجا قرار می‌گرفت؟ با ایجاد صندوق تضمین، این حلقه نیز تکمیل می‌شود و می‌توان گفت بانک سرمایه‌گذاری به ساختاری نزدیک‌تر می‌شود که ارکان یک بانک را به‌صورت کامل در اختیار دارد. در واقع معتقدید صندوق‌های تضمین می‌توانند در چارچوب شرکت‌های تامین سرمایه فعال شوند؟ البته من پیش‌تر هم گفته‌ام که اگر تأمین مالی کوتاه‌مدت، یعنی تأمین مالی زیر یک سال، از طریق این ساختار در شرکت‌های تأمین سرمایه شکل بگیرد، با توجه به حجم و تنوع